

SINIRLARIN ÖTESİNDEKİ İNSANLIK

Kıbrıs'ın kuzeyinde Mülteci Hakları
İzleme Raporu
2023

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

**İnsan
Hakları**
Platformu
Human Rights Platform

Kıbrıs'ın kuzeyinde
Mülteci Hakları İzleme Raporu
Ocak - Aralık 2023

Hazırlayan
Aslı Murat

Katkıda Bulunanlar
Ali Dayıođlu - **Editör**
Deniz Altıok - **Uzman Görüşü**

Yayınlayan
İnsan Hakları Platformu

Birinci Baskı
Aralık 2024, Lefkoşa

Tasarım
Cypdes Factory Advertising

📍 Ahmet Sadık Sokak, Temel 1 Apt. No 6, Köşklüçiftlik, Lefkoşa

✉ insanhaklariplatformu@gmail.com

f ihp.hrp @ ihp.hrp 🐦 ihp_hrp

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. İçerik tamamıyla İnsan Hakları Platformu'nun sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

**İnsan
Hakları**
Human Rights Platform

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti	5
Giriş	6
Metodoloji	7
Bağlam/Arka Plan	8
2022 - 2023 Bulgularının Karşılaştırmalı Analizi	10
Mültecilerin Sığınma, Cezalandırılmama ve Geri Gönderilmeme Hakları Temelinde 2023 Yılına Ait Tematik Analiz	11
Sonuç ve Öneriler	16

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, 2023 yılında mülteci hakları ile ilgili olarak Kıbrıs'ın kuzeyinde gerçekleşen olayları, 'mevzuatta' ve uygulamada var olan boşlukları ve bu sebeple gerçekleşen hak ihlallerini tespit etmektedir. Uluslararası hukuka göre pek çok insan hakkı, mülteciler için de geçerlidir. Fakat Kıbrıs'ın kuzeyinde herhangi bir sığınma sistemi veya uygulanabilir bir yerel 'mevzuat' olmadığı için, çoğu hak uygulanmamaktadır. Bu sebeple, 2023 yılı için yapılan izleme sürecinde, sığınmacı ve mültecilerin tutuklanmaları, yargılanmaları, cezalandırılmaları ve sınır dışı edilmeleri pratikleri üzerine odaklanılmıştır.

Kıbrıs'ın kuzeyindeki siyasi yapı uluslararası alanda tanınmadığı için insan hakları sözleşmelerinin denetim mekanizmalarının da dışında tutulmaktadır. Buna rağmen mülteci haklarına dair düzenleme içeren pek çok sözleşme, 'Anayasa'nın 90. maddesi ile tek taraflı olarak iç hukukunun parçası haline getirilmiştir. Bu çerçevede belirlenen hakların tanınması, uygulamaya yönelik gereken mekanizmaların kurulması gerekir. Ama yerel idareciler, en temelde uygulanabilir bir sığınma sistemi bile kurmadıkları için bugüne kadar sığınmacı ve mültecilere dair yükümlülüklerini yerine getirmemektedirler.

Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Konseyi (AK) tarafından üretilen ve mülteci hakları ile doğrudan bağlantısı olan pek çok insan hakları sözleşmesi, az önce de de değinildiği gibi, iç hukukun parçası haline getirilmiştir.¹ Buna rağmen, mülteci haklarıyla ilgili en temel prensiplerden olan sığınma hakkının tanınması, mülteci statüsünün belirlenmesi, sınır dışı etmeme ile geri göndermeme ilkesi, işkence ve kötü muameleye tabi tutma ve işkence yasağı ile mültecilikten kaynaklanan fiiller sebebiyle cezalandırılmama düzenlemeleri, 2023 yılında da ihlal edilmiştir. Herhangi bir adli yardım sisteminin kurulmaması ve İngilizce dışındaki dillerde çeviri yapacak bağımsız ve ücretsiz tercümanın devlet tarafından sağlanmaması sebebiyle adil yargılamanın gerçekleştirildiğini de söylemek mümkün değildir. Bu noktada mevcut eksiklikler, her vakaya yetiştirme imkânı olmasa da, Mülteci Hakları Derneği (MHD) tarafından sağlanmaktadır. MHD,² Kıbrıs'ın kuzeyinde yasal olarak ikamet eden sığınmacı ve mültecilerin insan haklarına erişim konusunda güçlendirilmeleri³ ile düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan sığınmacılara yönelik hukuki destek verilmesi için alanda faaliyet gösteren tek sivil toplum örgütüdür. MHD bu çerçevede 2023 yılında #BURADAYIM isimli bir kampanya ile mülteci çocukların eğitimine katkı sağlamaya çalışmış, toplumda farkındalık yaratmak için mülteci çocukların hikâyelerine yer vermiştir.

Önceki yıllarda olduğu gibi, 2023 yılı içerisinde de düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine deniz veya kara yollarından giriş yapan çocuk, genç, yaşlı, kadın, erkek sığınmacı ve mülteciler⁴ herhangi bir risk değerlendirmesine tabi tutulmadan yargılanıp cezalandırıldılar ve ardından sınır dışı edildiler. Bu noktada savaş ve zulümden kaçıp Kıbrıs'ın kuzeyine sığınmak isteyen mültecilerin temel insan haklarından yararlanabilmeleri için ilk etapta uygulanabilir bir sığınma sisteminin kurulması, o zamana kadar da mülteci olma sebebiyle işledikleri suçlardan ötürü (düzensiz şekilde adaya giriş bu kapsamda işaret edilebilir), istisnalar dışında, tutuklanmamaları, yargılanmamaları, cezalandırılmamaları ve sınır dışı edilmemeleri gerekir.

Netice itibarıyla, mülteci hakları alanında yaşanan ihlalleri engelleyebilmek için 'Fasıl 105 Yabancılar ve Muhaceret Yasası'nda yapılacak tadilat sonrasında sığınmacı ve mültecilerin bu 'yasa' kapsamına alınıp sığınma sistemini kuracak 'mevzuatın' güncellenmesi ve bu şekilde sığınmacıların temel insan haklarından yararlanabilmeleri için gerekli hukuki alt yapının yaratılması gereklidir.

1 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1962), BM Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1954), BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1996), BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (1996), BM Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi (2004), BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (2004), BM Her Çeşit Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (2004), BM İşkence ve Diğer Zalimce, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Davranış veya Cezalandırılmalara Karşı Sözleşme (2004), BM Engelli Kişilerin Haklarına Dair Uluslararası Sözleşme (2010), Avrupa Konseyi (AK) İstanbul Sözleşmesi (2011).

2 Mülteci Hakları Derneği. Web sitesi: <https://mhdkibris.com/>. Erişim tarihi: 13/07/2024.

3 <https://www.yeniduzen.com/buradayim-165844h.htm>

4 Mülteci, zulüm, savaş veya şiddet nedeniyle ülkesinden kaçmak zorunda kalan kişidir. Bir mültecinin etnik kökeni, dini, tabiiyeti, siyasi görüşü veya belirli bir sosyal gruba mensubiyeti nedeniyle haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu vardır. Büyük ihtimalle evlerine dönemezler ya da dönmekten korkarlar. Savaş ve etnik, kabilesel ve dini şiddet, mültecilerin ülkelerinden kaçmasının başlıca nedenleridir. Sığınmacı ise mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denir. Bu terim genellikle mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılır.

<https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/>. Erişim tarihi: 15/07/2024.

GİRİŞ

Bu raporun amacı, sığınma hakkına erişim, cezalandırılmama, geri gönderilmeme ve sosyal yardımdan yararlanma hakları çerçevesinde, 2023 yılında Kıbrıs'ın kuzeyinde yaşayan veya adaya kuzey sahillerinden ve kara yoluyla Yeşil Hat üzerinden düzensiz yollardan giriş yapan sığınmacı ve mültecilerin yaşadıkları hak ihlallerini görünür kılmaktır. Bunların yanı sıra, adil yargılama başta olmak üzere sığınmacı ve mültecilerin adalete erişimde adli yardım ve tercüman desteğinden yararlanmaları ile ilgili var olan eksiklikleri tespit etmek ve bunlara yönelik çözüm önerisi geliştirmektir.

Uluslararası koruma ihtiyacı duyan kişilerin adil ve etkili sığınma prosedürlerine erişimleri ve büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda koruma hizmetlerine erişimi güçlendirmek gerekir. Ama Kıbrıs'ın kuzeyi bakımından yapılacak olan değerlendirmelerde, güçlendirmenin ötesinde, bir sığınma sisteminin kurulmasına ihtiyaç vardır.

Öncelikle uygulanabilir ve Kıbrıs'ın kuzeyinin koşullarını gözeterek bir 'mevzuatın' yürürlüğe koyulması gerekir. Ardından, elde edilecek mülteci statüsü çerçevesinde tanınacak haklar değerlendirilebilecek, sığınmacı ve mültecilerle toplumun uyum içinde olmasını sağlayıcı entegrasyon çalışmaları yapılabilecektir.

Sığınma hakkının sağlanmaması adaya gelişleri engellememekte, çoğu zaman batan botlar sebebiyle sığınmacıların ölümü ile neticelenmektedir. Mevcut durum, savaş ve zulümden kaçıp düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapmaya çalışan sığınmacı ve mültecilerin, uluslararası insan hakları ilkelerine aykırı olarak cezalandırılıp sınır dışı edilmesine neden olmaktadır. Bu da en temel prensiplerden olan geri gönderilmeme ilkesini ihlal etmektedir. Hâlbuki risk analizi yapılarak, işkence ve kötü muameleye tabi tutulma veya yaşam hakkı ihlal edilme ihtimali olan kişilerin hiçbir koşul ve şartta ülkeden gönderilmemeleri gerekir. Bu yönde bir inceleme yapılmadan ve geri gönderme neticesinde karşılaşılabilecek koşullara dair bir kontrol mekanizması kurulmadan gerçekleştirilen sınır dışı işlemleri ciddi hak ihlallerinin yaşanmasına kapı aralamaktadır. Kıbrıs'ın kuzeyinden gönderilen sığınmacıların akıbetine dair hiçbir bilgi mevcut değildir.

2022 yılında olduğu gibi 2023 yılında da sığınma sistemi kurulmamıştır. Uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişiler herhangi bir risk analizine tabi tutulmadan tutuklanmışlar, yargılanmışlar, cezalandırılmışlar ve sınır dışı edilmişlerdir. Böylece, bahsi geçen statüye bağlı diğer hakların tanınması da mümkün olmamıştır.

Netice itibarıyla 2023 yılı için yapılan izleme, özellikle mülteci statüsünün sağlanması ve tanınması, cezalandırılmama ve geri gönderilmeme ilkelerine odaklanmıştır.

5 AİHM, NA.v UK, No.25904/07, 17 Temmuz 2008, AİHM, Salah Sheekh v Hollanda, No. 1948/04, 11 Ocak 2007, para. 148; AİHM, R.C. v İsveç, No. 41827/07, 9 Mart 2010, para. 50, AİHM, D.v Birleşik Krallık, 2 Mayıs 1997, AİHM, Salah Sheekh v Hollanda, 11 Ocak 2007.

METODOLOJİ

Bu rapor hazırlanırken bakanlıklar, savcılık, cezaevi ve polis müdürlüklerine verilen bilgi edinme dilekçelerinin neticeleri, düzensiz yollardan adanın kuzeyine giriş yapan sığınmacı ve mültecilere yönelik basında çıkan haberlerin taranması neticesinde erişilen bilgiler kullanıldı. Ayrıca, sahada mülteci hakları alanında çalışan ve gerek yasal gerekse düzensiz yollarla Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan sığınmacı ve mültecilere sosyal ve hukuki destek sunan MHD'nin avukatı ve sosyal danışmanı ile mülakat yapıldı.

Keza, hukuki tespitler ve değerlendirmelerle ilgili olarak Kıbrıs'ın kuzeyine yerel 'mevzuat'⁶ ile uluslararası düzenlemeler birlikte değerlendirildi, AB ve BMMYK'nın 2023 yılına ilişkin raporları kullanıldı. 2022'de gerçekleşen izleme sürecinde elde edilen verilere paralel şekilde toplanan sayısal bilgiler yine bir tablo ile raporda belirtildi. 2022 ve 2023 yıllarındaki mevcut durum karşılaştırma yapılarak değerlendirildi.

⁶ Kıbrıs'ın kuzeyindeki tüm 'mevzuata' ve 'içtihat kararlarına' <https://www.mahkemeler.net> sitesinden erişilebilir.

BAĞLAM/ARKA PLAN

BMMYK tarafından yapılan tespitlere göre, Haziran 2023 sonu itibarıyla küresel ölçekte yerinden edilmiş insanların sayısı, 2022 sonuna göre 1,6 milyon artış göstererek 110 milyona ulaştı. Gazze’de yaşanan çatışmaların 7 Ekim 2023’te başladığı göz önüne alındığında, bu rakamın ne denli üstüne çıkıldığını tahmin etmek zor değil. Birleşmiş Milletler Yakın Doğu’daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı (UNRWA), 2023 sonu itibarıyla Gazze Şeridi’ndeki 1,7 milyon yerinden edilmiş kişinin %70’inin, UNRWA’nın yetkisi altındaki Filistinli mülteciler olduğunu aktardı.⁷

BMMYK’nın 2023 Yıl Ortası Eğilimler Raporu’na göre,⁸ yılın ilk yarısında zorla yerinden edilmelerin başlıca nedenleri olarak Ukrayna’daki savaş, Sudan, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Myanmar’daki çatışmalar, Somali’deki kuraklık, sel ve güvensiz durumun birleşimi ile Afganistan’da uzun süredir devam eden insani kriz gösterildi. Dünya genelinde zorla yerinden edilen kişilerin % 69’u komşu ülkelere sığındı. Bu kişilerin 1/3’ü Suriye, Afganistan ve Ukrayna’dan gelenlerden oluşmaktaydı. Suriyelilerin sayısı 2023’ün ilk altı ayında bir miktar azalırken, son on yıldır olduğu gibi Suriyeliler en büyük grubu (13,3 milyon) oluşturmaya devam ettiler. Ukrayna nüfusunun dörtte birinden fazlası da yerinden edilmiş durumdadır.

Avrupa Birliği İltica Ajansı’nın (EUAA) yaptığı açıklamaya göre, AB’ye yapılan iltica başvuruları 2023 yılında % 18 artışla 1,14 milyona ulaştı. Suriye yanında öne çıkan diğer bölgeler, Güney Amerika, Kuzey Afrika ve Afrika olarak sıralandı.⁹

AB Adalet Divanı (CJEU), AB hukukunun uyumlu şekilde yorumlanmasını ve uygulamasını sağlama görevi kapsamında pek çok önleme işaret etti. Buna göre en acil ele alınması gereken hususlar arasında; sığınma prosedürüne etkin erişim, Dublin Prosedürü’nün¹⁰ uygulanması, uluslararası kabul başvurularının kabul edilebilirliği, gözaltının kapsamı ile hukuka uygunluğunun yargısal denetimi gibi konular sayıldı.¹¹ Kıbrıs’ın kuzeyi açısından, geçmiş yıllar gibi 2023 boyunca da, herhangi bir sığınmacı / mülteci kabul prosedürü henüz kurulmadığı için, özellikle prosedüre erişim ve cezalandırmama ilkeleri açısından ciddi hak ihlalleri yaşandı.

2023 yılına ait Küresel Raporunda BMMYK, zorla yerinden edilmiş ve vatansız kişiler için altı başlık altında çalışma yapılması gerektiğini vurguladı; koruma, güvenli ortam sağlama, temel insan haklarına erişimi güçlendirme, sorunlara güvenli çözümler sunma, ekonomik büyüme ve kamu hizmetlerine dâhil etme. Ayrıca, genel olarak sosyal ve ekonomik güçlenme ve topluma entegre olmanın önemi de vurgulandı.¹²

Kıbrıs’ın kuzeyine gelince, buraya gelenlerin çoğunluğunu Suriye, Irak ve Orta Doğu’nun genelindeki çatışmaların ardından gelenler oluştursa da, İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana yaşanan en yoğun yerinden edilme krizi olarak adlandırılan¹³ Rusya’nın Ukrayna’yı işgal etmesiyle birlikte az sayıda Ukrayna ve Rusya vatandaşı da geldi. Hatta Kıbrıs’ın kuzeyindeki idare, Ukrayna’dan gelişleri kolaylaştırıcı kararlar aldı.¹⁴ Buna rağmen Suriyelilere uygulanan uzaktan vize uygulaması Aralık 2023 itibarıyla devam etti.

7 Web sitesi: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/insights/explainers/forcibly-displaced-pocs.html>, Erişim tarihi: 18/07/2024.

8 The UN Refugee Agency, Mid-year trends 2023, Web sitesi: <https://www.unhcr.org/mid-year-trends-report-2023>, Erişim tarihi: 18/07/2024.

9 “2023’te AB’ye iltica başvuruları 1 milyonu aştı, Türkiye’den başvurular yüzde 82 arttı”

<https://tr.euronews.com/2024/02/28/2023te-abye-iltica-basvurulari-1-milyonu-asti-turkiyeden-basvurular-yuzde-82-artti>, Erişim tarihi: 18/07/2024.

10 Dublin süreci, Schengen bölgesine üye ülkeler arasında iltica başvurularını düzenleyen önemli bir prosedürdür. Bu yöntemle insanların farklı ülkelerde birden fazla sığınma talebinde bulunması önlenmekte ve sığınma taleplerini işleme koymakta hangi ülkenin sorumlu olduğu konusunda netlik sağlanmaktadır.

11 EUAA European Union Agency For Asylum, Sığınma Raporu 2023 Yönetici Özeti, Avrupa Birliği Resmi Yayın Ofisi, 2023, s. 11.

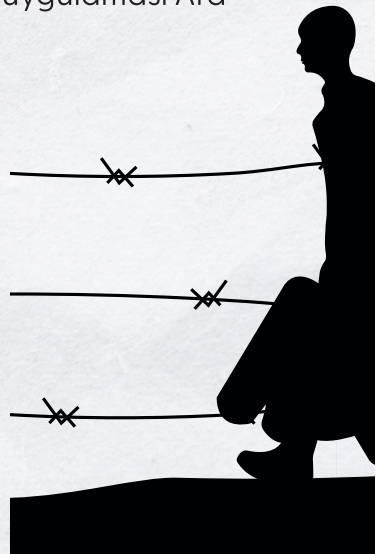
Web sitesi: <https://euaa.europa.eu/tr/publications/siginma-raporu-2023-yonetici-ozeti>, Erişim tarihi: 18/07/2024.

12 UNHCR GLOBAL REPORT 2023, <https://reporting.unhcr.org/global-report-2023-executive-summary>, Erişim tarihi: 18/07/2024.

13 A.g.k. s. 8. Web sitesi: <https://euaa.europa.eu/tr/publications/siginma-raporu-2023-yonetici-ozeti>, Erişim tarihi: 18/07/2024.

14 Aslı Murat, Sınırların Ötesindeki İnsanlık – 2022 Yılı Kıbrıs’ın kuzeyinde Mülteci Hakları İzleme Raporu, Yayınlayan: İnsan Hakları Platformu, s. 10.

Web sitesi: [https://insanhaklariplatformu.eu/uploads/mu%CC%88lteci_haklar%C4%B1_raporu_SMALL%20\(1\).pdf](https://insanhaklariplatformu.eu/uploads/mu%CC%88lteci_haklar%C4%B1_raporu_SMALL%20(1).pdf), Erişim tarihi: 05/07/2024.

Adanın küçüklüğü, demografisindeki olası değişiklikler, suç/şiddet içeren davranışlar ve Yeşil Hat'ın zaman zaman düzensiz geçişlere imkân vermesi, 2023'te Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk toplumlarının gündemini ciddi şekilde meşgul etti. Mevcut bölünmüşlük koşulları, insan kaçakçıları tarafından da fırsata çevrildi ve sığınmacıların daha yoğun şekilde sömürülmelerine hatta aldatılmalarına neden oldu. Siyasilerin demeçleri ve icraatları yanında toplumsal algıyı ölçücü araştırmalar da yapıldı. İşte bu raporların birinde, Kıbrıslı Rum toplumu içerisinde Kıbrıs'ın daha fazla sığınmacı kabul etme kapasitesine sahip olmadığı görüşünün yaygın olduğu tespit edildi. Katılımcıların % 86,5'i mülteci kabulünde bir üst sınır olması, % 44,3'ü ülkeyi terk etmeleri, % 29,5'i mülteci ve sığınmacıların adada ikamet etmelerine izin verilmesi, % 51,5'i de kendi ülkelerine dönmeleri gerektiğini belirtirken, % 28,5'i ise 5 yıl ikamet edenlere vatandaşlık elde etme hakkı tanınabileceği görüşünü ilettiler.¹⁵

Basına yansıyan haberlere bakıldığında şu bilgiler göze çarpıyordu:

- Kıbrıs'ın kuzeyine hava yoluyla gelen ve Yeşil Hat'tı geçerek Kıbrıs Cumhuriyeti kontrolündeki bölgelerine giren kişi sayısı Temmuz 2024 itibarıyla 4,411'e ulaştı.¹⁶
- Kıbrıs'ın bölünmüşlüğü ve sınırlarında yaşanan insan kaçakçılığı meselelerinde, mülteci ve sığınmacı geçişleri her iki yönetim, özellikle de Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından ciddi bir sorun olarak görüldü.¹⁷
- Kıbrıs Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Konstantinos Yuannu, Kıbrıs Türk otoritelerinin verdiği öğrenci vizelerinin Kıbrıs'a sığınma talebinde bulunulmak için kullanıldığını iddia etti.¹⁸
- Kıbrıs Cumhuriyeti'nin son 5 yıl içerisinde en yüksek oranda sığınma başvurusu alan AB ülkesi haline geldiği ve mültecilerin % 95'inin Türkiye ve Kıbrıs'ın kuzeyi üzerinden adaya ulaştığı öne sürüldü.¹⁹

15 Perceptions of Cypriots about Refugees, Asylum-seekers and Migrants - Nicosia, March 2023 .Web sitesi:

<https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2023/03/UNHCR-Opinion-Poll-Full-Report-March-2023.pdf> , s. 5. Erişim tarihi: 18/07/2024.

16 Operational Data Portal, Mediterranean Situation, Web sitesi:

https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean?ID=13&_gl=1*prvywt*_ga*MTM0MTU0Nzc2Ny4xNzIxMjM5MDk4*_ga_0SHT7QBS25*MTcyMTMzNTU3MC40LjEuMTcyMTMzNTYxO-S4xMS4wLjA*_rup*_ga*MTM0MTU0Nzc2Ny4xNzIxMjM5MDk4*_rup*_ga_EVDTJ4LjM5*MTcyMTMzNTU3MC40LjEuMTcyMTMzNTYxOC4xMi4wLjA . Erişim tarihi: 18/07/2024.

17 <https://www.yeniduzen.com/hloraka-bolgesindeki-multeci-sitesi-bosaltiliyor-165819h.htm>,

<https://www.yeniduzen.com/yesil-hat-boyunca-cekilen-demir-parmakliklar-turkiye-menseli-157245h.htm> , <https://www.yeniduzen.com/yesil-hat-icin-ozel-birim-151087h.htm> ,

<https://www.yeniduzen.com/duzensiz-gocmenlerle-ilgili-dogu-akdeniz-eylem-plani-avrupali-buyukelcilere-sunulaca-163680h.htm> ,

<https://kibrisgazetesi.com/baskanlik-sarayinda-multeci-sorunuyula-ilgili-toplanti/> ,

<https://kibrisgazetesi.com/yeil-hat-kameralarla-donatiyor-rumlar-kaak-mlteci-sorununu-ab039ye-kantlanacak/> . Erişim tarihi: 14/07/2024.

18 <https://www.yeniduzen.com/kibris-turk-otoritelerinin-verdigi-ogrenci-vizeleri-siginma-talebi-icin-kullaniliyor-163558h.htm> ,

<https://www.yeniduzen.com/lefkosa-brukselden-goc-icin-acil-bir-eylem-plani-hazirlanmasini-talep-etti-161839h.htm> . Erişim tarihi: 14/07/2024.

19 <https://kibrisgazetesi.com/anastasiadis-ab-mlteciler-olaanst-zirvesi-iiin-brksele-gidiyor/> . Erişim tarihi: 14/07/2024.

2022 - 2023 YILI BULGULARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

2023 yılında özellikle Gazze, Sudan, Ukrayna, Afganistan, Suriye, Yemen, Myanmar, Nijerya gibi ülkelerde çatışmaların artması neticesinde, savaş ve zulümden kaçarak batıya yönelen göç hareketlerinde, ciddi bir artış yaşandı. Bahsi geçen çatışma bölgelerinin büyük bir çoğunluğunun adanın yakın çevresinde olması, sığınmacı ve mültecilerin Kıbrıs'ın kuzeyini bir geçiş güzergâhı olarak kullanmasına neden oldu. 2022 yılında Filistin - Gazze veya Sudan'dan düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine geliş yaşanmazken, 2023 yılında bu bölgelerden de sığınmacılar geldi.

Nisan 2023'ten bu yana Sudan'daki siyasi ve sosyo-ekonomik durum kötüleşti. Aralık 2023'ün ortalarında çatışma El Cezire Eyaletine kadar tırmandı ve 500.000'den fazla insan yerinden edildi. Çatışma 6 milyon Sudanlıyı ülke içinde yerinden etti. 1,7 milyon kişi ise daha güvenli yerlere kaçmak zorunda kaldı.²⁰ Netice itibarıyla BM'ye göre, dünyanın en büyük yerinden edilme krizinin yaşandığı Sudan'daki çatışmalar sonucu 13 binden fazla kişi hayatını kaybetti.

2023 yılında, 2022'ye benzer şekilde yoğunluklu olarak Suriye kökenliler düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapmışlardır. Bir önceki raporda değinilen "Ermenistan, Nijerya ve Suriye'den" gelişlere yönelik uygulanan ön vize prosedürü yasal yollardan gelişlerini imkânsız kılmaktadır. 2023 yılı izleme tablosunda da Suriye ve Nijerya uyruklu kişiler mevcuttur. Bu ülke vatandaşları dışındaki herkese kapıda vize verilebilmektedir.

Diğer yandan, 2022 raporunda da belirtildiği gibi düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan sığınmacı ve mülteciler, yetişkin veya çocuk olmalarına bakılmaksızın tutuklanmışlar, yargılanmışlar, mahkum edilmişler ve cezaevi veya alıkonma mekânı olarak kullanılan Yıldız Yurdu'nda cezalarının tamamlanmasını beklemişlerdir.

Kuzey sahillerinden adaya botla giriş yapanların tutuklanmaları halinde Polis Genel Müdürlüğü, avukat desteği sunulabilmesi için çoğu zaman MHD'ye haber vermiştir. Sığınmacıların, BM Ara Bölge sınırlarını 'yasa dışı' şekilde geçerek yakalandıkları vakalar da MHD'nin basında çıkan haberleri takip etmesi neticesinde ender olarak tespit edilebilmiş ve avukat desteği sunulabilmiştir. 2023 yılında hiçbir sığınmacı veya mülteciye devlet tarafından adli yardım sağlanmamıştır. Ücretsiz tercüman hizmeti de genellikle MHD aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.²¹ Arapça, Fransızca veya Afrika kökenlilerin kullandığı çok farklı dil gruplarında tercüman eksikliği devam etmiştir.

²⁰ https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2024-06/EHGL%20-%20Sudan%20ARR%202023_0.pdf , Erişim tarihi: 14/07/2024.

²¹ MHD Sığınmayı Güçlendirme Projesi Av. Melis Türkkal ile gerçekleştirilen mülakat. Tarih: 02/07/2024.

MÜLTECİLERİN SİĞİNMA, CEZALANDIRILMAMA VE GERİ GÖNDERİLMEME HAKLARI TEMELİNDE 2023 YILINA AİT TEMATİK ANALİZ

2023 yılı boyunca düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan sığınmacı ve mültecilerin tutuklanmalarına, cezalandırılmalarına ve ardından sınır dışı edilmelerine devam edildi. Kıbrıs'ın kuzeyinde gerçekleşen yargılamaların büyük bir çoğunluğu basın tarafından haberleştirildi. Sadece sığınmacı ve mülteciler değil, onların Kıbrıs'ın kuzeyine getirilmesinde rol oynayan ve insan kaçakçılığı suçu işlediği iddia edilen kişiler de hemen her meselede mahkeme huzuruna çıkarıldı.

Haberlere yansıyan bilgilerden öğrenildiği üzere, düzensiz yollardan gelişler ya ölümle neticelendi ya da insani olmayan koşullarda gerçekleşti. Bazı yargıçlar, inisiyatif olarak yetişkin erkekler dışındaki kadın ve çocukların cezaevi yerine Yıldız Yurdu'na, yanlarında yetişkin olmayan çocuk ya da çocuklar varsa bunların Sosyal Hizmetler'in çocuk yurtlarına yerleştirilmelerine emir verdi.²²

Düzensiz gelişlerde aracılık eden ve insan kaçakçılığı suçuyla yargılanan kişiler hakkındaki iki dava da 2023'te neticelendi. Sanıklar birinde 2, diğerinde ise 4 yıl hapis cezasına mahkûm edildiler. Her iki davada da, Kıbrıs'ın kuzeyine giriş çıkışa ve Kıbrıs'ın kuzeyinde kalmaya ilişkin yasal düzenlemeleri ihlal eden insan kaçakçılarının, kamu yararına zarar verdikleri, daha da önemlisi 'göçmen' kişilerin ülkelerinden bir an önce kaçma güdüsünden faydalanarak bu zor durumlarını istismar ettikleri, aslında suçun esas mağduru olan 'göçmenlerin' ölümü bile göze almalarına neden oldukları ve "göçmenlerden" haksız kazanç elde ettikleri de Mahkeme tarafından vurgulandı.²³

Merkezi Cezaevi Müdürlüğü'ne 14 Haziran 2024'te verilen dilekçenin sonucuna göre, 1 Ocak 2023-31 Kasım 2023 tarihleri arasında düzensiz bir şekilde Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan kişiler hakkındaki bilgiler, kendi ifadeleri²⁴ ile şu şekildedir:

- Hükümlü veya tutuklu olanlar, yeni cezaevinin kapasitesi dolduğu için eski cezaevinde barındırılmaktadırlar.
- Cezaevinde bu tarihler arasında, Suriye kökenli herhangi bir mahkûm yoktur.
- Yargılanmak üzere tutuklu olarak cezaevine gönderilen kişi sayısı 35 olup, 6'sı 21 yaş altında, 29'u 21 yaş üstündedir. Ayrıca 32'si erkek, 3'ü kadındır.
- Avukat yardımı alan kişi sayısı 16'dır.
- Tercüman yardımı cezaevi personeli aracılığıyla sağlanmaktadır.
- Cezaevinde kaldıkları sürece herhangi bir şekilde suça maruz kaldıklarına dair bir bilgi yoktur. Herhangi bir kişi bu yönde bir şikayette bulunmamıştır.
- 5 'düzensiz göçmen', kendi aralarında yaşamış oldukları tartışma sebebiyle hücre cezası alıp, 3 gün süre ile hücrede tutulmuşlardır.
- Bu kişilerin barınmakta oldukları koşullar, 1 tv odası (25 m2), 3 banyo (14 m2), 3 tuvalet (14 m2), 4 büyük yatak odası (toplam 80 m2) ve bir ara koridor (89 m2) oluşmaktadır. Her yatak odasında 4 adet ranza bulunmaktadır.
- Cezaevinde buldukları sürece her hükümlü veya tutukluya ait olan bütün yemek, giyim, temizlik ihtiyaçları cezaevi tarafından karşılanmaktadır.
- Cezaevinde can kaybına uğrayan veya yaralanan mülteci bulunmamaktadır.

22 <https://www.yeniduzen.com/bu-sozler-yasanan-drami-ozetledi-38-kisi-araca-sikistirildik- nefes-alamadik-167801h.htm>,
<https://www.yeniduzen.com/catalkoyde-insan-kacakligi-160452h.htm>, <https://www.yeniduzen.com/30-suriyeli-gocmen-ve-2-insan-kacakcisi-tutuklandi-159924h.htm>,
<https://www.bagimsiz.com/suriyeli-multeciler-og-ile-am-mahkemeye-cikarildi>, <https://www.bagimsiz.com/tira-saklanan-multeci-kadini-gumrukculer-tespit-etti>,
<https://www.bagimsiz.com/17-multeci-merkezi-cezaevine-cocuk-olan-3-kisi-ise-ogrenci-yurduna-gonderildi>
<https://www.bagimsiz.com/catalkoy-esentepe-arasinda-40-duzensiz-gocmen-ile-2-insan-kacakcisi-tespit-edildi> Erişim tarihi: 10/07/2024.
23 <https://www.bagimsiz.com/bademlikoyde-24-multeciyi-guney-kibrisa-gecirmeye-calisirken-yakalanan-ahmet-guzelaydin-aleyhindeki-dava-karara-baglandi>,
<https://www.bagimsiz.com/insan-kacakligi-meselesinde-yakalanan-tir-soforu-ile-iki-multeci-cezaevine-gonderildi>,
<https://www.bagimsiz.com/insan-kacakligi-sucuyla-gocmenlerin-yasam-haklari-ve-vucut-butunlukleri-tehlike-altina-giriyor> Erişim tarihi: 10/07/2024.
24 Bu bilgiler Merkezi Cezaevi'ne 14 Haziran 2024'te sunulan bilgi edinme dilekçesinden alınmıştır.

Cezaevi yönetimine yöneltilen sorular arasında düzensiz ve/veya ‘yasaya’ aykırı şekilde Kıbrıs’ın kuzeyine giriş yaptıktan sonra yargılanıp mahkûm edilen sığınmacı ve mültecilerin nereden geldikleri sorulduğunda, çok geniş bir cevap verilmiştir. Şöyle ki:

ASKERİ YASAK BÖLGEYİ İHLAL

SURİYE: 35
HİNDİSTAN: 4
TÜRKİYE: 2
AFGANİSTAN: 1
BANGLADEŞ: 1
FİLİSTİN: 1

İZİNSİZ İKAMET ETMEK

TÜRKİYE: 11	LİBERYA: 1
NEPAL: 1	İRAN: 1
PAKİSTAN: 9	SRI LANKA: 1
BANGLADEŞ: 12	GİNE: 1
GANA: 1	ÇAD: 1
KAMERUN: 2	TÜRKMEN: 4
KONGO: 8	RUANDA: 1
NİJERYA: 15	SUDAN: 1
ZİMBABVE: 1	

Sığınmacı veya mülteci statüsünü belirleyen bir ‘mevzuat’ ve sistem olmadığı için, Kıbrıs’ın kuzeyine düzensiz yollardan giriş yapan ve yukarıda geliş ülkelerine göre aktarılan kişilerin hepsinin sığınmacı veya mülteci olduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü bu yönde bir veri tutulmamaktadır.

Eğitim çağındaki sığınmacı veya mülteci çocukların tespit edilebilmesi için Eğitim Bakanlığı’na 14 Haziran 2024’te sunulan bilgi edinme dilekçesinde, Kıbrıs’ın kuzeyindeki sığınmacı/mülteci/Suriye kökenli/insani ikamet izinli çocukların sayıları, eğitim düzeyleri, yaşları, etnik kökenleri, cinsiyetleri ve engelli olma durumları hakkında soru sorulsa da, 3 Temmuz 2024 tarihinde verilen yanıtta orta-öğretim ve mesleki eğitim seviyelerinde sığınmacı ve mülteci çocuk olmadığı, ilköğretime yönelik de Bakanlığın kullandığı sistem olan MEBBİS’te Kıbrıs’ın kuzeyindeki ‘vatandaşlık’ ve TC vatandaşlığı dışındaki tüm çocukların “diğer” ibaresi ile kaydedildiği, ayrı ayrı vatandaşlık bilgilerinin alınmadığı söylendi. Diğer yandan, MHD’nin sosyal işler sorumlusu Nagehan Gökler Gürkaya, 2023 yılında Kıbrıs’ın kuzeyinde yasal olarak ikamet eden 120 – 130 kişi civarında mülteciden 12’sinin okul çağında olmak üzere 29 çocuk olduğunu, 1 çocuğun ise ablası ile ikamet edip, yanında ebeveyni bulunmadığını aktardı. Ayrıca, yetişkinler arasında da 1 engelli mülteci olduğu bilgisini verdi.

Kıbrıs'ın kuzeyinde sığınma sistemi olmasa da düzenli yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan ve MHD'ye ulaşan sığınmacılar için BMMYK–MHD işbirliğinde mülakata dayalı olarak çalıştırılan bir uygulama söz konusudur. 2022 yılı ve öncesinde işletilen bu sistem 2023 yılında da devam etti. MHD ve BMMYK tarafından yapılan mülakatlar neticesinde “koruma belgesi” alma hakkı kazanan sığınmacılar mültecilik statüsünü elde etmişler ve o belge ile Kıbrıs'ın kuzeyinde yasal bir şekilde ikamet edebilmişlerdir. Gürkaya, geçmişe nazaran 2023 yılında Sudanlıların, Yemenlilerin, Filistinlilerin ve Suriyelilerin daha yoğun şekilde geliş yaptığını söylemiştir. Bu da bahsi geçen ülkelerdeki, özellikle Sudan ve Filistin bakımından gelişlerin çatışmalarla paralellik yaşandığını ortaya koymuştur. Gürkaya sadece yasal gelişlerde değil, ayrıca düzensiz gelen ve tutuklanan, cezaevine veya başka bir alıkonma mekânında bekletilen kişilerin ihtiyaçları konusunda materyal desteği yaptıklarını da aktarmıştır. Bu konuda da Kızılay, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler Dairesi ile işbirliği içinde hareket edildiği Gürkaya tarafından belirtilmiştir.²⁵

Bunların dışında, sığınmacı ve mültecilere hukuki destek ve adli yardım sunan MHD, avukat Melis Türkkal vasıtasıyla, bot gelişleri veya Yeşil Hat üzerinden düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine giriş yapan kişilere adli yardım sunmaya devam etti. Şubat 2023 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sunulan ve mültecilerin sosyal hizmetlerden yararlanabilmelerine imkân yaratacak düzenleme, bakan değişikliği sebebiyle ilerletilemedi. Kıbrıs'ın kuzeyinde ikamet eden mülteciler 'mevzuat' yetersizliği sebebiyle 2023 yılında da sosyal hizmet yardımlarından yararlanamadılar.

Aşağıda da sayısı verilen sığınmacı ve/veya mülteciler, düzensiz yollardan botlar aracılığıyla gelme ve askeri yasak bölgeyi ihlal etme (Yeşil Hat ihlali) sebebiyle polis tarafından tespit edildiler. Var olan uygulamada, bot gelişlerinde daha basit bir suçtan yargılamaların yapıldığı, tutukluluk sürelerinin daha az olduğu ve sınır dışı işlemlerinin kısa sürede gerçekleştirildiği gözlemlendi. Askeri yasak bölgeyi ihlal sebebiyle gerçekleşen yargılama ve alınan hapis cezalarında ise sınır dışı işlemlerinin 2 ay gibi bir süreyi bulduğu gözlemlendi. Türkiye Göç İdaresi Başkanlığı'nın onayı ile de bu kişiler Türkiye'ye gönderilmeye devam edildi.

Düzensiz yollardan botlarla gelen kişilerin tutukluluk süreleri en az 5 gün, en fazla ise 1 ay civarında gerçekleşti. İhraç edilecek herkes, cezaevindeki mahkûmiyet süreci bittikten sonra Yıldız Yurdu'na sevk edildi. Bunlar yaşanırken 2023 yılında eski cezaevinde saçının kazıtılmasına karşı çıkan bir çocuğun gardiyan tarafından şiddete maruz bırakıldığı iddia edildi. MHD bu konuda şikâyetçi olmakla ve ilgili gardiyan aleyhine soruşturma emri verilmekle birlikte Aralık 2023 itibarıyla bu konuda herhangi bir netice alınamamıştı.²⁶ Çok önemli bir husus, 2023 yılı içinde gerçekleşen yargılamaların hepsinin mahkûmiyetle sonuçlanmış olmasıydı.

²⁵ MHD Sığınmayı Güçlendirme Projesi Sosyal Danışmanı Psk. Danışman Nagehan Gökler Gürkaya ile gerçekleştirilen mülakat. Tarih: 02/07/2024.
²⁶ MHD Sığınmayı Güçlendirme Projesi Avukatı Melis Türkkal ile 2 Temmuz 2024'te gerçekleştirilen mülakat.

**KIBRIS'I KUZEYİNE DÜZENSİZ YOLLARDAN GİRİŞİ YAPAN
VE MHD'NİN ADLİ YARDIM SUNDUĞU SIĞINMACILAR**

AY	UYRUK	TOPLAM SAYI	KADIN	ERKEK	KIZ ÇOCUK	ERKEK ÇOCUK
Aralık 23	Suriye	41		40		1
Kasım 23	Irak Ezidi	1		1		
	Filistin	2		1		1
	Sudan	1		1		
	Suriye	100	5	76	3	16
Ekim 23	Afgan	5	1	4		
	Kongo	1		1		
	Filistin	1		1		
	Rus	1		1		
	Suriye	62	4	44	4	10
Eylül 23	Afgan	3	1	1		1
	Mısır	1		1		
	Suriye	42	4	32		6
Ağustos 23	Liberya	1		1		
	Suriye	20		18		2
Temmuz 23	Afgan	4	3	1		
	Kongo	1		1		
	Nijerya	3		3		
	Suriye	29	2	21		6
Haziran 23	Lübnan	1		1		
	Güney Sudan	1		1		
	Sudan	7		7		
	Suriye	6		5		1
Mayıs 23	Kamerun	1	1			
	Sudan	1		1		
	Lübnan	1		1		
	Suriye	24		24		
Nisan 23	Filistin	1		1		
	Suriye	39		39		
Mart 23	Lübnan	1				1
	Filistin	1		1		
	Suriye	94	9	62	3	20

AY	UYRUK	TOPLAM SAYI	KADIN	ERKEK	KIZ ÇOCUK	ERKEK ÇOCUK
Şubat 23	Kamerun	1		1		
	İran	1		1		
	Zimbabve	1		1		
	Suriye	27		27		
Ocak 23	Somali	1		1		
	Filistin	2		2		
	Suriye	99	6	65	9	19

Polis Genel Müdürlüğü (PGM)'ne 14/06/2024 tarihinde sunulan bilgi edinme dilekçesine, 29/07/2024 tarihinde cevap verilmiş, 2023 yılında düzenli ve/veya "yasaya uygun olarak" kara, deniz ve hava kapılarından Kıbrıs'ın kuzeyine "yasal yollardan" gelip de girişi engellenen Suriye uyruklu 106 kişinin tespit edildiği ve bu kişilerin "sığınmacı veya mülteci" olduklarını belirten herhangi bir kaydın bulunmadığı belirtilmiştir. Bahsi geçen giriş engelinin nedeni, Suriyelilere yönelik uygulanan ön vize uygulamasıdır. Kıbrıs'ın kuzeyine gelmeden önce vize almayanların girişi engellenmektedir. Herhangi bir sığınma sistemi olmadığı için giriş kapılarında kişilerin sığınma taleplerine ilişkin bir inceleme yapılamamakta, söz konusu kişiler doğrudan sınır dışı edilmektedirler. Kişilerin engellilik durumlarına ve cinsel yönelimlerine dair veri de tutulmamaktadır.

Bunların dışında PGM'nin açıklamasında, 2023'te sınır dışı edilen sığınmacı ve mültecilerin 376'sının erkek 29'unun da kadın olmak üzere toplamda 405 kişiden oluştuğu ve tümünün Suriye uyruklu olduğu belirtildi. Hâlbuki MHD yetkilileri ile gerçekleştirilen mülakatta Suriye dışında farklı bölgelerden de sığınmacıların var olduğu bilgisine erişildi. Yaş aralıklarına göre sığınmacılar sayısı şu şekildedir: 0-18 yaş: 61, 19-30 yaş: 228, 31- 40 yaş: 83, 41-50 yaş: 31, 51-60 yaş: 1 ve 61-70 yaş:1 kişi. 2023 yılında 5 erkek Suriye vatandaş aleyhine, "yasal tutukluluktan firar etme" suçundan işlem başlatıldığı da aktarıldı. Bu durumda, koruma altına alınması gereken kişiler aleyhine, hem "yasa dışı girişten" hem de "yasal tutukluluktan firar" cezai işlem yapılmış oldu.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyanın şu anda tüm ilgisi Gazze'deki insani felaket üzerindedir. Bununla birlikte, yaşanan dram yalnızca Gazze'yle sınırlı değildir. Artan çatışmalara paralel olarak dünya çapında yerinden edilmiş kişilerin sayısı 2022 sonuna göre 1,6 milyon artış göstererek Haziran sonu itibarıyla 110 milyona ulaşmış durumdadır. BMMYK, Haziran ayından Eylül ayı sonuna kadar geçen üç ayda zorla yerinden edilmiş kişilerin sayısının 4 milyon artarak 114 milyona ulaşmış olduğunu belirtmiştir.²⁷ UNRWA, 2023 sonu itibarıyla Gazze'de 1,7 milyon kişinin (nüfusun % 75'inin) yerinden edildiği ve bazı Filistinli mültecilerin birden fazla kere yer değiştirmek zorunda kaldığını açıklamıştır.²⁸

Mültecilik statüsü, başta güvenli bir ortamda barınma, sosyal ve ekonomik manada güçlendirilme ve içinde yaşanan topluma entegrasyonu sağlama gibi insani koşullarda yaşayabilme imkânı tanıyan pek çok hakkı beraberinde getirmektedir. Kıbrıs'ın kuzeyinde izleme yapılan 2022 yılından beri herhangi bir sığınma sistemi kurulmamış, tıpkı geçmişte olduğu gibi düzensiz yollardan Kıbrıs'ın kuzeyine deniz ve kara sınırlarından giriş yapan sığınmacılar tespit edildikleri zaman yargılanmışlar, insani olmayan koşullarda alıkonulmuşlar ve hapis cezalarına çarptırılarak ya cezaevinde ya da devlet tarafından fiili manada alıkonma mekânı olarak kullanılan ama yasal bir statüsü olmayan Yıldız Yurdu'nda sınır dışı işlemlerinin tamamlanmasını beklemişlerdir.

Tüm bu yaşananlar göz önünde bulundurulduğunda, şu adımların atılması zaruridir:

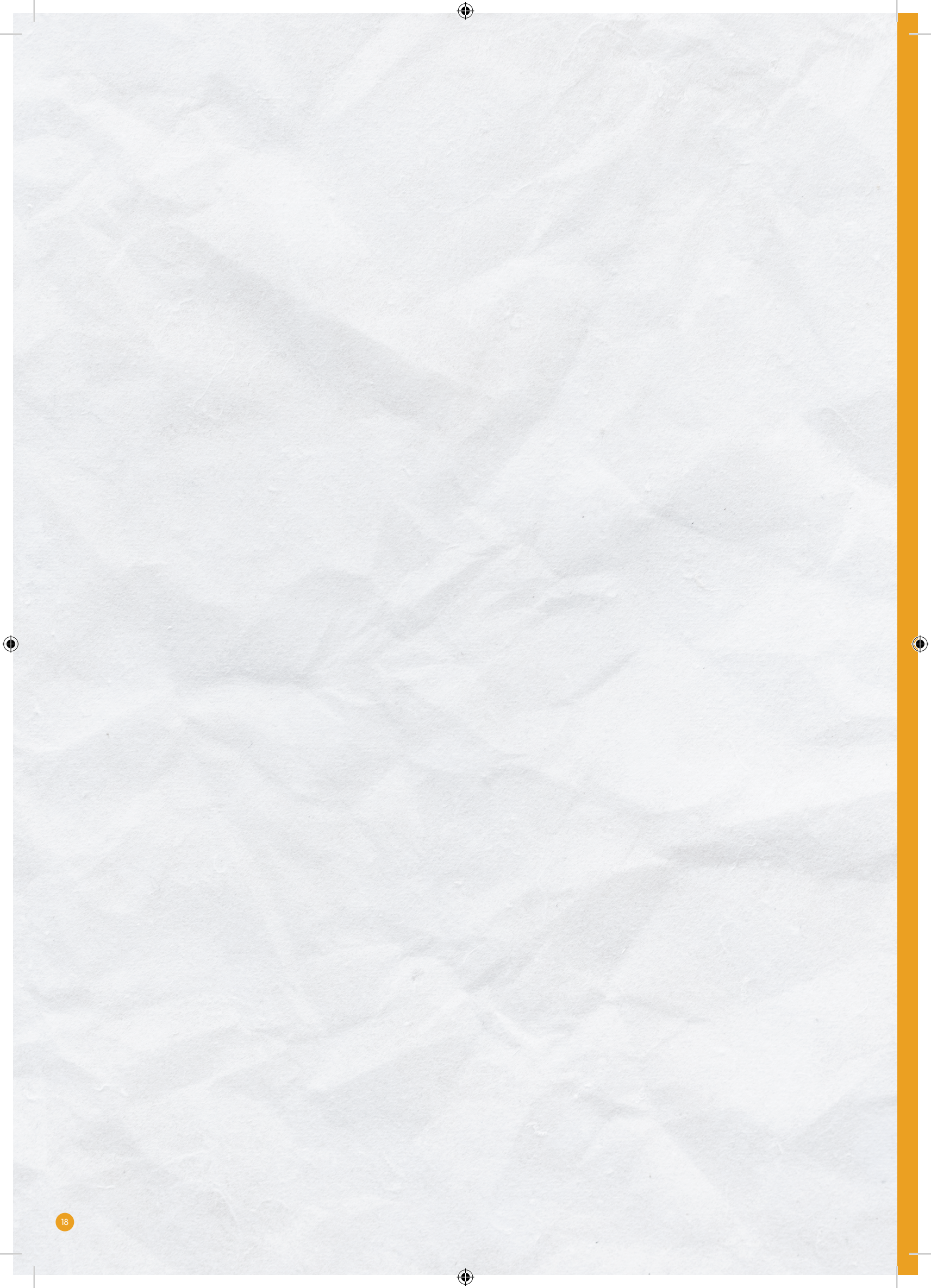
- Uluslararası korumaya ihtiyaç duyabilecek sığınmacı ve mültecilerin Kıbrıs'ın kuzeyinin yargı yetkisi içerisinde uygulanacak sığınma sistemine ilişkin yerel 'yasaların' 'mevzuata' dâhil edilip adil ve etkin şekilde uygulanacak bir sığınma sistemi kurulmalıdır.
- Uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişiler düzensiz yoldan adaya giriş yaptıkları için tutuklanmaları her koşulda otomatik değil istisnai olmalıdır. Çocuklar hiçbir koşul ve şartta tutuklanmamalı, alıkonulmamalıdır.
- 'Fasıl 105 Yabancılar ve Muhaceret Yasası'nda yapılacak tadilat sonrasında sığınmacı ve mülteciler bu 'yasa' kapsamına alınıp sığınma sistemini kuracak yasaya tabi tutulmalıdırlar.
- Sığınma sistemini kuracak olan 'mevzuat' değişikliğine kadar, düzensiz yollardan adaya gelen sığınmacı ve mültecilerin barındırıldıkları eski cezaevi ve Yıldız Yurdu gibi yerlerin insani koşullara kavuşturulması gerekmektedir.
- Karakol, cezaevi ve alıkonma merkezlerinde ücretsiz, yetkin ve tarafsız tercümanlar bulundurulmalıdır.

²⁷ <https://www.unhcr.org/tr/41137-unhcr-forced-displacement-continues-to-grow-as-conflicts-escalate.html> , Erişim tarihi: 10/07/2024.

²⁸ Birleşmiş Milletler: 120 milyon kişi zorla yerinden edildi. Web sitesi: <https://www.diken.com.tr/birlesmis-milletler-120-milyon-kisi-zorla-yerinden-edildi/> Erişim tarihi: 15/07/2024.

- ‘İnsani İkamet İzni’ne yönelik standartlar yasal zeminde netleştirilmeli ve vizeye bağılı sunulacak kamusal hizmetler (ücretsiz sağıık, eğıitim ve sosyal yardım gibi) belirlenmelidir. İzne ilişkin uygulanacak kriterler uluslararası insan hakları yükümlölükleri işığıında düzenlenmeli ve 1 yıllık süre uzatılabilir olmalıdır.
- Sığınmacıların menşe ölkelerine veya zulüm görme riski altında olduklarını belirttikleri ölkelere geri gönderilmelerinin önüne geçecek risk değerlendirme sistemi kurulmalıdır. Risk tespit edilmesi durumunda kişiler ölkelerine asla geri gönderilmemelidirler.
- İşkenceye Karşı Sözleşme’nin Seçmeli Protokolü ve 1967 Mültecilerin Statüsüne Dair Ek Protokol onaylanmalı ve sığınmacı ve mültecilerin tutuldukları kapatılma mekanlarına (karakol, cezaevi veya yurt gibi) düzenli ve habersiz ziyaretler yapma yetkisine sahip yerel bağımsız komiteler kuracak olan yasal düzenlemeler ‘mevzuata’ dahil edilmelidir.
- Hali hazırda adaya düzenli yollardan giriş yapıp BMMYK’ye başvuru yapma neticesinde Kıbrıs’ın kuzeyinde yasal olarak ikamet eden mültecilerin kamusal sosyal yardım hizmetlerinden yararlanmaları sağlanmalıdır.

📍 Ahmet Sadık Sokak, Temel 1 Apt. No 6, Köşklüçiftlik, Lefkoşa

✉ insanhaklariplatformu@gmail.com

f ihp.hrp @ ihp.hrp t ihp_hrp

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. İçerik tamamıyla İnsan Hakları Platformu'nun sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

**İnsan
Hakları
Platformu**
Human Rights Platform